

Adoptat la Congresul IV
din 14 septembrie 2014

PROGRAMUL POLITIC AL PARTIDULUI LIBERAL

Caracterul și obiectivele politice generale ale Partidului Liberal

Partidul Liberal este o formațiune politică de dreapta, ancorată doctrinar în familia liberalismului european, care militează pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului protejate constituțional, pentru consolidarea democrației și a statului de drept, pentru garantarea proprietății private, pentru inițiativa individuală, concurență și restrângerea rolului statului în economie, pentru economia de piață integrată în sistemul economic global, pentru prosperitate, respectul față de cetățean și familia sa, egalitatea șanselor, coeziune economică și socială.

Partidul Liberal militează pentru eliminarea tuturor consecințelor nefaste ale regimului comunist: doctrina, ideologia și simbolistica totalitară, extremismele politice, intoleranța, procesele de deznaționalizare continuate în forme ascunse, falsificarea identității naționale a românilor moldoveni, promovarea miturilor propagandistice ale vechiului regim.

Obiectivele politice generale ale PL sunt:

- realizarea suveranității, independenței, integrității teritoriale și unității naționale;
- aderarea Republicii Moldova la UNIUNEA EUROPEANĂ și la ALIANȚA NORD-ATLANTICĂ;
- asigurarea evoluției democratice a statului și crearea tuturor condițiilor pentru prosperitatea cetățenilor;
- continuarea luptei pentru afirmarea deplină a adevărului științific și istoric privind identitatea națională. Identitatea de neam, comunitatea de istorie, limba, cultura, spiritualitatea și destinul viitor între Republica Moldova și România constituie o componentă fundamentală a proiectului politic de aderare la Uniunea Europeană și este garantul identității noastre europene.

Valorile liberale

Partidul Liberal promovează valorile liberale, ca principii fundamentale ale statului de drept și ale economiei de piață.

a) Libertatea individuală, respectul față de om și față de familie

Omul, persoana, individul se află în centrul preocupărilor noastre. Individul trebuie să aibă puterea de a alege și de a acționa în mod liber, fără intervenția abuzivă a statului, de a-și utiliza proprietatea și abilitățile după cum crede de cuviință, fără a leza interesele altor indivizi, ori distrugând mediul natural sau bunuri culturale. Individul trebuie să poată alege în mod liber o

activitate lucrativă în sprijinul său, al familiei sale și al comunității, să își exprime neîngrădit ideile și să le valorifice, precum și să aibă acces egal la instruire și educație, care sunt esențiale pentru libertatea și participarea acestuia la viața economică și socială.

Acceptând și respectând pluralitatea stilurilor de viață, PL va implementa politici pentru consolidarea instituției familiei, ca premise importante ale dezvoltării individului, ca mediu de formare a caracterelor și de transmitere a cunoștințelor și deprinderilor practice necesare vieții.

b) Egalitatea șanselor

Libertatea economică și competiția creează indivizilor șanse egale în fața oportunităților, chiar dacă, în final, aceștia se diferențiază prin nivelul succesului obținut. Prin urmare, libertatea economică determină inegalitatea economică, dar acest proces are loc în cadrul creșterii continue a nivelului general de prosperitate.

Egalitatea șanselor se poate realiza doar în condițiile când există egalitate în fața legii, accesul liber la informațiile publice, transparența instituțiilor publice și judiciare, precum și o reală libertate în activitatea economică, în alegerea profesiei și a locului de muncă.

c) Proprietatea privată

Proprietatea privată este forma esențială de manifestare a libertății, de aceea proprietatea privată trebuie să fie consfințită și garantată prin lege. Proprietatea privată generează necesitatea și funcționalitatea stimulentei economice. Fără proprietate privată nu poate exista libertate economică. Totodată, fără proprietate privată nu există cointeresarea ca venitul să fie transformat în capital, iar fără capital nu există responsabilitate. Esența politică a tranziției de la economia centralizată, la economia de piață, poate fi sintetizată în trecerea de la proprietatea de stat majoritară, la proprietatea privată majoritară. Cu cât acest proces decurge mai repede, cu atât mai mult cresc șansele de a înfrânge subdezvoltarea economică. Concepția liberală afirmă principiul inviolabilității spațiului privat și respinge orice formă de limitare practică a proprietății private de către stat. De asemenea, concepția liberală susține restrângerea proprietății statului numai la domeniile strategice sau la acele domenii în care sectorul privat sau organizațiile civile înființate de cetățeni nu au șanse să obțină rezultatele scontate. De aceea, PL susține creșterea ritmului și extinderea ariei privatizărilor realizate la prețul pieței, fără nici o discriminare, considerând că vicierea procedurilor de privatizare concurențială și transparentă conduce la blocarea sau întârzierea efectelor benefice ale privatizării și a dezvoltării unor reale relații de piață.

d) Piața liberă concurențială

Piața liberă este forma cea mai eficientă de organizare a schimburilor permanente dintre indivizi, generate de interesele și nevoile acestora. Piața liberă generează competiția, în lipsa căreia nu se poate vorbi de libertate economică. Prin urmare, cetățenii pot beneficia de avantajele economiei de piață numai în prezența competiției ce obligă companiile să aibă costuri mai reduse și o calitate mai bună pentru mărfurile produse și serviciile prestate. Concepția liberală nu exclude stabilirea de către autoritatea publică a regulilor de joc pentru funcționarea eficientă a piețelor, pentru prevenirea și combaterea practicilor anticoncurențiale. În același timp, liberalismul se opune politicilor discriminatorii ale statului care susțin unele companii în detrimentul altora, prin contracte preferențiale, subvenții, amânări și anulări de impozite etc. Liberalismul se opune și menținerii monopolurilor care generează costuri mari și inegalitate economică între companii și, în primul rând, a companiilor business-ului mic și mijlociu. Liberalismul este adversarul natural al corupției, deoarece aceasta distorsionează funcționarea liberă a piețelor și pune indivizii și companiile în poziții inegale în fața oportunităților. Orice fel de politici și practici ale statului, de

natură intervenționistă și discriminatorie, generează instabilitatea legislativă, alimentează corupția și distrug competiția și piața.

e) Spiritul întreprinzător

Spiritul întreprinzător este caracterizat de capacitatea de a rezolva rapid și eficient problemele, de a învinge greutățile în realizarea proiectelor asumate. Întreprinzătorii fac posibil progresul. Spiritul întreprinzător face diferența între cei ce pot și cei ce nu pot, între cei care merită mai mult și cei care merită mai puțin, nu numai în domeniul activității economice, dar și în cel al activităților sociale. Recunoașterea meritelor pentru cei cu spirit întreprinzător va determina schimbarea atitudinii oamenilor față de bunăstare. Calea corectă de creare a bunăstării individuale este prin spirit întreprinzător, competență, efort și succes, și nu prin furt, corupție, contrabandă, economie "subterană" sau prin pârgghiile puterii.

f) Coeziunea economică și socială

Concepția liberală pornește de la realitatea că în dezvoltarea economică persistă probabilitatea ca anumite activități economice să intre în declin, după cum și unele regiuni pot rămâne în urmă, afectând atât viața cotidiană a oamenilor din zonele respective, cât și coeziunea economică și socială. De asemenea, în orice societate există oameni care, din motive independente de voința lor, nu se pot integra într-un sistem concurențial, necesitând sprijinul societății, mai ales cel al comunităților locale, pentru a găsi ocupații pe măsura aptitudinilor acestora sau, în ultimă instanță, prin includerea în forme de protecție socială, mai ales a categoriilor socialmente vulnerabile. Pornind de la această realitate, ca și de la principiile Uniunii Europene, concepția liberală nu exclude realizarea unor programe structurale pentru a susține, într-un timp limitat și cu respectarea regulilor de concurență, investiții în infrastructura fizică sau industrială a regiunilor rămase în urmă din punct de vedere economic, precum și programe pentru reconversia forței de muncă. PL are credința fermă că singura soluție reală pentru solidaritatea economică și socială este sporirea bunăstării indivizilor.

PL nu exclude politica de redistribuire a resurselor ca mijloc de atingere a obiectivelor coeziunii economice și sociale, dar consideră că cea mai eficientă formă de redistribuire este accesul cetățenilor la educație, la sistemele moderne de îngrijire și asigurare a sănătății și la cele de asigurări de pensii. Cetățenii Republicii Moldova trebuie să beneficieze de un sistem eficient de asigurări sociale în care se angajează în mod responsabil și să utilizeze toate oportunitățile prin care statul creează un mediu favorabil dezvoltării economice.

g) Statul - partener al sectorului privat în dezvoltarea economică, alocarea descentralizată a majorității resurselor

În concepția liberală, statul trebuie să exercite funcția sa protectoare, garantând libertățile indivizilor. Însă, această funcție a statului trebuie limitată, de regulă, numai la bunurile și serviciile care, în condiții de piață și competiție, nu pot fi asigurate de sectorul privat.

Statul trebuie să acționeze în limita puterii delegate de societate, în condițiile în care majoritatea resurselor financiare și naturale sunt alocate descentralizat prin mecanismele pieței libere, concurențiale. Alocarea eficientă a resurselor impune ca statul să fie neutru, adică să nu avantajeze o persoană sau un grup de persoane, în detrimentul altora. Prin politicile sale economice și sociale, în mod deosebit prin dereglementare, statul trebuie să creeze un mediu de afaceri favorabil, stabil și previzibil, fiind, în acest sens, un partener al sectorului privat în dezvoltarea economică. În același timp, statul, prin sectorul public, este un participant direct la viața economică. Singur sau în parteneriat cu sectorul privat, statul asigură bunurile publice

fundamentale, cum sunt: securitatea indivizilor și a statului, protecția mediului natural, precum și servicii în domeniul sănătății publice, al educației, culturii, protecției persoanelor socialmente vulnerabile etc., fără de care nu este posibilă nici o societate civilizată. În viziunea liberală, administrația publică este redusă la dimensiunile sale normale, strict necesare, după criteriile de eficiență, aflându-se în serviciul și sub controlul cetățenilor, ceea ce permite reducerea nivelului general al cheltuielilor publice și, corespunzător, al impozitelor și taxelor.

h) Libertatea schimburilor economice și culturale între statele care respectă drepturile fundamentale ale omului

Statul, individul și comunitățile locale prosperă pe măsura circulației libere a mărfurilor, serviciilor, capitalului, valorilor culturale și a persoanelor, într-un spațiu politic și geografic cât mai larg, dar în care se asigură protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Numai respectând aceste valori, Republica Moldova se va putea integra în Uniunea Europeană și Alianța Nord-Atlantică. Numai prin asigurarea unor standarde politice, legislative, economice și culturale înalte, Republica Moldova va ajunge la un nivel de prosperitate și putere ce îi va permite să obțină un loc demn în familia europeană.

I. CONSOLIDAREA STATULUI DE DREPT

Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate de Constituție.

Pentru consolidarea statului de drept, pentru asigurarea unei funcționări mai bune a instituțiilor democratice, PL propune următoarele soluții:

a) Reforma constituțională

Constituția Republicii Moldova, adoptată de Parlament în anul 1994, nu conține pe deplin voința suverană a poporului ca manifestare de voință generală, care trebuie să o conțină Legea fundamentală a statului. Numeroase articole ale Constituției conțin formulări neclare, cu un dublu înțeles, produc confuzii în viața politică, aduc prejudicii dezvoltării democrației, realizării drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Partidul Liberal a elaborat proiectul unei noi Constituții a Republicii Moldova, conformă cu standardele europene în materie constituțională și națională.

Proiectul prevede:

- consolidarea statului de drept și a supremației legii;
- garantarea unei reale separații și a echilibrului puterilor în stat, prin consolidarea independenței puterii judecătorești;
- asigurarea funcționării corecte a Parlamentului, inclusiv reforma imunității parlamentare, în corespundere cu propunerile făcute de Consiliul Europei;
- respectarea drepturilor omului;
- adoptarea celor mai bune practici europene legate de funcționarea sistemului judiciar;
- asigurarea transparenței actului de justiție;
- consolidarea dialogului cu societatea civilă și implicarea acesteia în procesul de reformă;

- excluderea neutralității, prevăzută de art. 11 al Constituției, întrucât prevederea actuală împiedică aderarea Republicii Moldova la NATO;
- restrângerea dreptului la inviolabilitatea domiciliului și a corespondenței numai în condițiile stabilite de Constituție și nu în condițiile legii, cum este prevăzut în actuala Constituție;
- consfințirea limbii române ca limbă oficială;
- dreptul la restituirea de către stat a pierderilor materiale, cauzate cetățenilor prin infracțiuni, reieșind din faptul că statul este garantul respectării drepturilor omului, inclusiv al proprietății private (ulterior statul își va recupera pierderile prin acțiunea de regres către persoana vinovată);
- introducerea dreptului la moștenire, inclusiv a dreptului la moștenire a rudelor de orice grad, excluzând dreptul de moștenire al statului;
- reforma sistemului judecătoresc și a organelor de drept (Procuratura, Organele Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate) în corespundere cu standardele internaționale și angajamentele Republicii Moldova (în particular ale acelor care rezultă din aderarea la Convenția Europeană pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale), excluzând dreptul constituțional de numire în funcție a Procurorului general de către Parlament, fapt ce ar corespunde exigențelor Consiliului Europei;
- transparența formării, administrării, utilizării și controlului resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și instituțiilor publice;
- organizarea administrativ-teritorială a teritoriului Republicii Moldova sub aspect administrativ în comune, orașe, regiuni, inclusiv localitățile din stânga Nistrului, și unitatea teritorială autonomă găgăuză.

b) Prevenirea și combaterea corupției

PL va acorda în continuare o atenție deosebită politicilor de prevenire și combatere a corupției. Actualul cadru legislativ pe acest domeniu este deficitar și creează impedimente în aplicarea corespunzătoare a prevederilor legale.

Pentru a depăși aceste deficiențe sunt necesare următoarele măsuri:

- promovarea unui pachet de legi anticorupție, inspirat din cea mai avansată legislație europeană;
- continuarea luptei pentru edificarea statului de drept și asigurarea efectivă a egalității tuturor în fața legii, asigurând independența reală a judecătorilor și procurorilor;
- promovarea în continuare, în viața politică, inclusiv pe listele electorale, doar a persoanelor integre, care și-au demonstrat loialitatea față de lege;
- participarea la coaliții de guvernare, la nivel central și local, doar cu partide de sorginte democratică, care au aplicat lustrația propriilor candidați, excluzându-i, astfel, pe cei care au fost implicați în acte de corupție;
- asigurarea libertății economice a Republicii Moldova, prin combaterea economiei tenebre și ocrotirea mediului de afaceri de controalele abuzive și interminabile ale organelor de stat.

c) Libertatea economică și concurența

PL va promova și susține libertatea economică și concurența loială ca principii fundamentale de desfășurare a activității economice în republică. În acest sens, politica PL va urmări:

- optimizarea cerințelor administrative prin aprobarea cadrului juridic relevant; implementarea și simplificarea schemei de raportare și a obligațiilor administrative; limitarea la minimum a numărului de licențe și autorizări necesare pentru inițierea activităților economice;
- simplificarea și stabilizarea legislației de care depinde funcționalitatea piețelor produselor, serviciilor, muncii și capitalului, astfel încât costul intrării și al ieșirii de pe piață, precum și cel al tranzacțiilor să se reducă;
- simplificarea procedurilor administrative de autorizare pentru inițierea/încetarea, licențierea și autorizarea unei activități economice, ca și pentru înregistrarea modificărilor privind statutul și acționariatul unei societăți comerciale;
- excluderea monopolului în toate domeniile și ramurile de activitate;
- diminuarea ponderii "economiei subterane";
- dezvoltarea dialogului cu investitori și antreprenori privind modalitățile de îmbunătățire a climatului de afaceri pentru crearea unui mediu de afaceri potrivit.

d) Libertatea de exprimare și independența reală a mediilor de informare

În acest domeniu politica PL va urmări:

- asigurarea independenței editoriale a posturilor publice de radio și televiziune;
- modernizarea și profesionalizarea Companiei Publice "Teleradio-Moldova", conform standardelor europene;
- depolitizarea CCA și a procesului de atribuire a frecvențelor;
- adoptarea unui nou Cod al Audiovizualului care ar reglementa: asigurarea independenței financiare reale a Companiei "Teleradio-Moldova", inclusiv prin elaborarea și adoptarea unor bugete pentru o perioadă mai mare decât cea a guvernării, introducerea taxei pentru audiovizualul public, care va implica cetățenii în responsabilizarea audiovizualului public;
- dezbateră publică a Caietului de sarcini al IPNA Compania "Teleradio-Moldova". Obligarea CO să prezinte rapoarte la fiecare șase luni, și nu doar în Parlament, ci și în cadrul unor evenimente publice speciale;
- introducerea obligativității unor audieri parlamentare anuale pe marginea activității CCA, cu rapoarte prezentate de toate părțile interesate, inclusiv de societatea civilă;
- includerea mecanismelor de responsabilizare a CCA în ansamblu și a fiecărui membru al CCA, pentru aplicarea prevederilor Codului Audiovizualului;
- excluderea și descurajarea utilizării de către autoritățile publice a mass-mediei în calitate de instrument de propagandă politică, precum și crearea de condiții egale de dezvoltare a mass-mediei, prin desființarea monopolului și a concentrării proprietății mass-media;
- elaborarea și implementarea unor mecanisme clare și transparente de utilizare a banilor publici în mass-media;
- asigurarea transparenței și accesului liber la informația cu privire la proprietățile mass-media, inclusiv asupra informației despre tirajele de presă și structurile de holding mass-media.

e) Reorganizarea administrativ-teritorială și cea a administrației publice

În viziunea liberală, teritoriul Republicii Moldova trebuie să fie organizat, sub aspect administrativ, reieșind din posibilitățile economice ale unității administrativ-teritoriale, din interesele cetățenilor, și nu în interesul puterii centrale, ceea ce va permite administrației publice libera desfășurare a activităților economice, ca și aplicarea cu succes a programelor de reformă economică. Administrația publică trebuie să fie aproape de cetățean și în serviciul acestuia.

O administrație publică modernă și eficientă presupune: îmbunătățirea calității serviciilor publice și asigurarea lor la cele mai mici costuri posibile, în termeni de impozite și taxe; pregătirea profesională continuă a funcționarilor publici; introducerea metodelor moderne de management; stabilirea unei structuri a administrației publice în funcție de obiectivele prioritare de dezvoltare durabilă a Republicii Moldova.

Administrația publică trebuie reorganizată pe baza eficienței, transparenței, a accesului liber la informațiile publice, a adaptabilității la cerințele populației, a nediscriminării, a principiilor proporționalității, subsidiarității și parteneriatului public-privat, urmărindu-se:

- ridicarea eficienței funcționării aparatului administrativ, combaterea favoritismului și a corupției în rândurile funcționarilor publici;
- raționalizarea structurii aparatului administrației publice la toate nivelurile, în vederea creării unui cadru instituțional eficient și durabil, dedicat supremației legii și acordării unor servicii publice calitative populației;
- consolidarea administrației locale prin autonomia financiară și patrimonială;
- dezvoltarea unui serviciu public meritocratic, format din funcționari publici selectați, evaluați și promovați în baza calităților profesionale și performanței în îndeplinirea sarcinilor de serviciu;
- ridicarea eficienței funcționării aparatului administrativ, prevenirea și combaterea favoritismului și a corupției în rândurile funcționarilor publici.

II. POLITICA ECONOMICĂ

PL pledează pentru promovarea politicilor economice pertinente, în scopul funcționării economiei de piață și ajustarea treptată a politicilor la principiile europene liberale, în conformitate cu obiectivele macroeconomice și fiscale viabile.

1. Dezvoltarea sectorului privat

Sectorul privat este baza funcționării economiei, principala sursă de investiții, creștere economică și crearea locurilor de muncă.

PL își propune să optimizeze cadrul necesar consolidării acestui sector și consideră necesare:

- cultivarea spiritului de antreprenor prin intermediul sistemului educației publice și canalelor de informare în masă, prin promovarea succeselor economice ale indivizilor și stimularea inițierii de afaceri în scopul creșterii bunăstării individuale;
- încurajarea fondării întreprinderilor mici și mijlocii prin politici de dezvoltare teritorială, antrenând, în acest scop, autoritățile locale, pentru a crea centre de afaceri, parcuri industriale și tehnologice;
- atragerea investitorilor în condiții de transparență pentru proiecte infrastructurale strategice;
- asigurarea concurenței libere și accesului liber la procesele economice a tuturor participanților din sectorul privat, public sau agenților economici externi.

2. Dialogul în domeniul economic:

PL va implementa următoarele politici pentru asigurarea cadrului economic necesar asigurării unei creșteri economice durabile:

- asigurarea transparenței piețelor (de capital, financiar, bunuri și servicii) – rol cheie al statului în implementarea unei economii de piață veritabile;
- asigurarea transparenței privatizării întreprinderilor industriale și restructurarea celor problematice prin atragerea investitorilor străini, folosind, în mod judicios, scutiri sau înlesniri fiscale;
- stimularea exporturilor prin protejarea producătorilor locali – exportatori;
- încurajarea producției tehnologiilor avansate prin crearea parcurilor tehnologice și a zonelor economice libere;
- asigurarea de garanții juridice pentru stimularea investițiilor;
- asigurarea securității energetice și alimentare;
- promovarea unei politici active de stat, orientate spre folosirea situației geopolitice favorabile, prin implicarea în proiectele internaționale regionale;
- încurajarea dezvoltării micilor afaceri prin susținere fiscală.

3. Politica monetar-creditară

PL își propune promovarea unei politici monetare active în vederea creșterii accesului la resursele creditare bancare și reducerea costului creditelor bancare prin încurajarea unei concurențe veritabile pe piețele bancare. În acest sens PL își propune:

- asigurarea stabilității macroeconomice, prin intermediul instrumentelor monetare existente, pentru a oferi un cadru adecvat promovării proceselor investiționale;
- orientarea politicii monetar-creditară spre crearea unui mediu macroeconomic mai avantajos producătorilor autohtoni, comparativ cu concurenții externi din regiune;
- stimularea cererii de consum intern, prin intermediul instrumentelor de politică monetară și majorarea accesului la sursele de finanțare;
- crearea unui mediu concurențial transparent pe piața financiar-bancară, pentru a stimula competiția și fair-play-ul.

4. Politica Bugetar-Fiscală

În contextul politicii bugetar-fiscale, programul PL prevede menținerea unui ritm echilibrat de ajustări bugetar-fiscale.

În acest sens, statul trebuie să întreprindă măsuri continue în vederea implementării unor reforme reale și profunde a sistemului fiscal, urmărind:

- stimularea competiției loiale, prevenirea și sancționarea practicilor anticoncurențiale, supravegherea eficientă a piețelor în care există monopoluri;
- evitarea dublei impuneri, aplicarea nediscriminatorie a TVA și a accizelor;
- promovarea unei politici fiscale echilibrate și încurajatoare pentru producători și investitori;
- ajustarea procedurii de eliberare a licențelor pentru genurile de activitate la normele și standardele europene, simplificarea eliberării licențelor și autorizațiilor, a înregistrării business-ului și administrării fiscale;
- gestionarea eficientă și transparentă a bugetului, a monedei naționale și a datoriei publice;
- eliminarea prețurilor indicative în vamă, și consolidarea administrării vamale și fiscale;
- asigurarea transparenței instituțiilor fiscale și vamale;

- consolidarea veniturilor, pasibile de acumulat din economia republicii, prin îmbunătățirea administrării fiscale, prin lărgirea bazei de impozitare, prin combaterea fraudelor fiscale și reducerea evaziunii fiscale, prin aplicarea unor strategii coerente de conformare fiscală;
- accelerarea procesului de descentralizare financiar-fiscală, asigurând, astfel, durabilitatea finanțelor publice, inclusiv a celor locale, și reducerea riscurilor bugetar-fiscale;
- promovarea reformelor structurale, în vederea constituirii unui sector public cu o situație financiară bună;
- ameliorarea controlului asupra executării bugetului prin aplicarea unor mecanisme de control financiar intern în cadrul instituțiilor administrațiilor centrale și locale.

5. Politica investițională în domeniul pieței de capital

PL își propune crearea condițiilor de îmbunătățire a climatului investițional, ceea ce presupune:

- Perfecționarea cadrului legislativ**, în vederea asigurării activității investiționale, și anume:
 - completarea legislației cu prevederi, care vizează: investițiile în capitalul fix, capitalul de risc, asigurarea și reasigurarea investițiilor;
 - completarea Legii cu privire la dezvoltarea regională cu stipulări privind măsuri de îmbunătățire a atractivității investiționale a regiunilor defavorizate, în scopul atragerii mai active a investițiilor în cadrul acestora;
 - susținerea de către stat a agenților economici din sfera productivă care, în scopuri investiționale, contractează utilaje.
- Perfecționarea cadrului instituțional** ce asigură activitatea investițională, și anume:
 - optimizarea activității instituțiilor de promovare, coordonare, monitorizare a investițiilor în regiunile defavorizate ale republicii;
 - introducerea funcției de evaluare și planificare a acțiunilor de îmbunătățire a rating-ului Republicii Moldova, evaluat de către agențiile internaționale de evaluare a climatului investițional și de afaceri;
 - împuternicirea Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor din cadrul Ministerului Economiei, cu atribuții privind asistența companiilor autohtone și investitorilor străini la soluționarea disputelor investiționale și acordarea asistenței în vederea identificării, evaluării și diminuării riscurilor investiționale;
 - implicarea activă a investitorilor în programe educaționale pentru asigurarea capitalului uman calificat, necesar economiei Republicii Moldova.
- Stimularea activității investiționale** prin:
 - simplificarea reglementărilor privind inițierea și desfășurarea activităților investiționale;
 - consolidarea protecției drepturilor investitorilor;
 - majorarea investițiilor în infrastructura de afaceri prin utilizarea judicioasă a veniturilor, acumulate în bugetele de toate nivelurile;
 - extinderea spectrului de stimulente acordate investitorilor pentru orientarea capitalurilor în sectoarele productive ale economiei;
 - promovarea investițiilor private;

- atragerea investițiilor, inclusiv a celor străine, destinate modernizării economiei prin intermediul inovării și transferului tehnologic;
- asigurarea unui suport informațional, juridic etc. investitorilor, care sunt orientați spre efectuarea investițiilor strategice, vitale pentru economia autohtonă;
- dezvoltarea fondurilor de investiții, de pensii private și companiilor de asigurări investiționale, ca alternativă a băncilor comerciale, în vederea furnizării de resurse investiționale pe termen lung;
- crearea condițiilor de dezvoltare a fondurilor cu capital de risc;
- crearea condițiilor pentru facilitarea accesului la Fondurile Europene.

d. Îmbunătățirea funcționării pieței de capital prin:

- promovarea emisiunii instrumentelor de creanță, în scopul finanțării autorităților publice locale pentru diverse proiecte cu destinație socială și economică, ținând cont de faptul că resursele financiare alocate autorităților publice locale din contul bugetului de stat sunt plafonate și reduse;
- deetatizarea proprietății publice prin oferte publice în rândul populației, ceea ce ar contribui la majorarea numărului de deținători ai valorilor mobiliare și amplificarea volumului operațiunilor bursiere, respectiv, va crea un impuls în dezvoltarea pieței de capital;
- crearea condițiilor și promovarea contractelor futures pentru asigurarea producătorilor agricoli;
- crearea condițiilor pentru asigurarea accesului populației la tranzacționarea instrumentelor financiare on-line;
- crearea societăților de investiții financiare (SIF) sau reorganizarea companiilor de brokeri/dealeri existente în SIF-uri, precum și crearea în localități/raioane a unor agenții ale acestora, în vederea promovării investirii în valori mobiliare;
- scutirea unei părți din venit, de impozitul pe venit al persoanelor fizice, dacă venitul dat nu este consumat și este investit în instrumente financiare și investiționale (acțiuni, obligațiuni, alte hârtii de valoare, depozite, fonduri de pensii).

6. Politica industrială și agricolă

- încurajarea performanței tehnice și economice a gospodăriilor agricole prin intermediul unor programe de sprijin;
- asigurarea politicilor întru creșterea productivității în agricultură, promovarea progresului tehnic, care pot asigura dezvoltarea rațională a producției agricole și utilizarea optimă a factorilor de producție, îndeosebi a muncii;
- oferirea suportului de către stat pentru crearea de către producătorii agricoli a unui fond de asigurări, din care s-ar putea acoperi, parțial sau total, diferența de venit față de media ultimilor cinci ani (eliminându-se anul cel mai bun și cel mai slab), cu alimentarea acestui fond de către gospodăriile agricole (printr-o sumă stabilită pe hectar) și din bani publici, iar administrarea să revină statului, organizațiilor producătorilor agricoli sau fondurilor de investiții specializate, care să plaseze banii neutilizați pentru despăgubiri în investiții profitabile;
- implementarea măsurilor pentru impulsivitatea activităților de consolidare a terenurilor agricole;
- dezvoltarea de Centre private autorizate care să pună la dispoziție servicii multiple în materie de consultanță;

- standardizarea și simplificarea contractelor de vânzare (colectare) a recoltei între gospodăriile țărănești și comercianții profesioniști;
- stimularea creșterii gradului de acoperire a consumului de alimente din producția internă;
- îmbunătățirea standardelor de viață în zonele rurale, asigurarea infrastructurii și a serviciilor de bază comparabile cu cele din zonele urbane;
- acordarea de subvenții agricultorilor, prin linii de creditare prin intermediul băncilor comerciale, cu dobânzi preferențiale, cu o componentă de grant, bani nerambursabili. Aceasta ar diminua deficitul bugetar și ar asigura o mai bună și mai eficientă distribuție și utilizare a resurselor financiare către sectoarele respective;
- liberalizarea pieței funciare și stabilirea unui preț normativ real al pământului, în funcție de bonitate și echilibrarea intereselor ambelor părți în procesul de vânzare-cumpărare a pământului;
- aplicarea unui sistem eficient de bariere tarifare și tehnice, elaborat conform rigorilor comerciale internaționale, pentru protejarea pieței interne;
- promovarea unui sistem de subvenționare a agriculturii transparent, corelat cu necesitățile din sectorul agrar.

7. Politici în sectorul energetic

- interconectarea asincronă cu sistemul energetic european (prin cel din România), ceea ce va permite Republicii Moldova să beneficieze de o situație unică la nivel regional - să poată procura energie electrică atât din est, cât și din vest, să pună la dispoziție sistemul său energetic pentru transportul energiei electrice între piețele mari din est și vest;
- asigurarea posibilității tehnice de furnizare a gazelor naturale în volumul necesar (prin rețelele existente), în regim de revers, atât din Ucraina, cât și din România;
- aplicarea unei taxe "de solidaritate" pentru consumul resurselor energetice, care ar constitui sursa de formare a fondului de subsidiare a consumatorilor vulnerabili, prin sistemul existent de protecție socială;
- promovarea generării energiei electrice din surse regenerabile, chiar de către consumatori, la locurile lor de consum.

8. Politica în domeniul dezvoltării rurale și modernizării satelor

Dezvoltarea rurală a R. Moldova va fi accelerată, pentru a diminua disparitățile teritoriale în dezvoltarea socio-economică și pentru a reduce numărul de zone considerate a fi cele mai sărace și nedezvoltate. În acest scop vor fi întreprinse următoarele măsuri:

- acordarea asistenței în asigurarea localităților rurale cu documentație de urbanism, precum și la elaborarea planurilor de urbanism și de amenajare a teritoriului, pentru promovarea dezvoltării durabile și armonioase a regiunilor, localităților și teritoriilor;
- asigurarea localităților cu acces la rețeaua drumurilor publice;
- atragerea investitorilor în localitățile rurale prin acordarea facilităților fiscale, diminuarea CAS-ului întreprinderilor care își vor desfășura activitatea pe teritoriul satelor;
- refacerea și dezvoltarea infrastructurii de bază, respectiv: drumuri, apă, canalizare, gazificare și gestionare a deșeurilor;
- modernizarea și dezvoltarea rețelelor energetice, promovarea utilizării resurselor energetice regenerabile specifice zonei rurale;
- crearea facilităților pentru tinerii specialiști în scopul încadrării în câmpul muncii în mediul rural;
- direcționarea investițiilor străine și republicane către localitățile rurale;

- extinderea serviciilor medicale în mediul rural, prin crearea oficiilor medicilor de familie și acordarea stimulentei de stabilire în mediul rural;
- dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, promovarea artei populare și a tradițiilor culturale locale;
- corelarea politicilor publice de dezvoltare sectorială: infrastructură și transporturi, creșterea ocupării forței de muncă, dezvoltare rurală, educație și sănătate, mediu și promovarea parteneriatului public-privat în scopul excluderii diferenței dintre nivelul de trai din zona rurală și cea urbană.

9. Politica în domeniul infrastructurii drumurilor și a transportului

În domeniul infrastructurii drumurilor și transportului, PL va acționa pe următoarele direcții:

- elaborarea și implementarea unui sistem nou de întreținere a drumurilor;
- crearea/modernizarea rețelelor de transport de interes local, pentru creșterea și îmbunătățirea legăturilor între localitățile urbane și cele rurale;
- crearea unor sisteme informatice inteligente de monitorizare on-line a traficului rutier pentru creșterea gradului de încredere și atractivitate a transporturilor;
- elaborarea unui sistem de planificare, monitorizare și management al transportului intermodal de marfă, utilizând fluxurile de marfă (republicane, internaționale și de tranzit);
- elaborarea unui Program Național privind utilizarea biocombustibilului (biogaz, biodiesel), care va duce la diminuarea poluării;
- implementarea tehnologiilor noi la reabilitarea drumurilor;
- elaborarea și implementarea Strategiei Securității Rutiere, conform cerințelor Comisiei Europene.

10. Ocuparea forței de muncă

Obiectivele prioritare ale acestei politici se orientează spre creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, îmbunătățirea mobilității angajaților, a calității locurilor de muncă și a condițiilor de muncă, informarea și consilierea angajaților, combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, promovarea egalității între bărbați și femei și modernizarea sistemelor de protecție socială.

În scopul ameliorării situației pe piața forței de muncă, promovării politicilor active, atingerii unei ocupări cât mai depline și reducerii șomajului, îmbunătățirii calității și creșterii productivității muncii, consolidării coeziunii și incluziunii sociale, îndeosebi prin combaterea oricăror forme de discriminare pe piața muncii, Partidul Liberal își propune:

- să promoveze o mai bună anticipare a cererii de competențe;
- să promoveze politici în vederea diminuării cotei economiei informale, prin acordarea facilităților fiscale angajatorilor;
- să revadă sistemele de remunerare și să diversifice pachetului salarial, prin introducerea de beneficii suplimentare acordate de către angajator;
- să faciliteze suplینirea cu cadre tinere a locurilor vacante în zone economic și social mai puțin favorizate;
- să faciliteze sporirea numărului de persoane angajate pe cont propriu, prin lansarea de noi afaceri private;
- să opteze pentru asigurarea prestării unor munci în condiții decente, care să corespundă cu principiile ergonomice de confort optimal și siguranță maximală;

- să contribuie la majorarea treptată a pensiilor și indemnizațiilor pentru a asigura unui nivel de trai decent.

11. Colaborare cu diaspora:

- PL va susține diaspora moldovenilor în menținerea și promovarea identității etno-lingvistice, în consolidarea relațiilor cu Republica Moldova;
 - va pleda pentru elaborarea mecanismelor alternative care să aibă drept scop convingerea cetățenilor stabiliți permanent în alte state să deschidă afaceri în Republica Moldova;
 - va promova un mecanism de identificare și de eficientizare a remitențelor;
 - va iniția elaborarea unui Program de încurajare a micului business, în scopul facilitării fiscale a persoanelor care au inițiat afaceri proprii în primii ani de activitate antreprenorială;
 - va iniția înființarea centrelor de cultură națională în țările de reședință ale diasporei moldovenești, va iniția un program special privind susținerea artiștilor aflați peste hotare, asigurând participarea acestora la diverse evenimente internaționale;
- va pleda pentru semnarea și ratificarea de către Republica Moldova a Convenției ONU privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a familiilor acestora;
- va lansa inițiative unilaterale din perspectiva aflării cetățenilor Republicii Moldova pe teritoriul acestora și atragerii investițiilor străine,
 - va reevalua și iniția procesul de creare a consulatelor și consulatelor onorifice în regiunile cu un număr mare de cetățeni din Republica Moldova.

III. POLITICA ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI SOCIALE

Politica PL în domeniul protecției sociale constă în:

- includerea prioritară a problemelor legate de familie (educația copiilor și îngrijirea vârstnicilor cât mai aproape de familie) în agendele de dezvoltare locale, regionale, naționale;
- elaborarea și implementarea de politici sustenabile pentru redresarea demografică, creșterea natalității și speranței de viață a populației;
- controlul eficient al migrației externe, menținerea legăturii cu familia și cu Republica Moldova de către migranții moldoveni;
- asigurarea protecției cetățenilor R. Moldova aflați peste hotare, inclusiv în scop lucrativ;
- ajustarea salariilor, pensiilor și altor retribuții, pentru a corespunde cheltuielilor reale ale unei familii (familia cu minori, cu vârstnici, cu elevi și studenți, etc), raportate inclusiv la minimumul de existență;
- implementarea de politici eficiente în domeniul protecției drepturilor copiilor;
- dezvoltarea măsurilor de protecție a copiilor, bazate pe principiul comunității, în special în localitățile rurale;
- elaborarea politicilor de imigrație pentru R. Moldova;
- promovarea parteneriatelor public-private în domeniul protecției sociale;
- creșterea rolului societății civile în procesul decizional și a programelor de protecție socială;
- susținerea sistemului privat în protecția socială, inclusiv fonduri private de pensii;
- atragerea de programe și proiecte de asistență financiară din partea donatorilor din UE;
- armonizarea legislației la legislația comunitară;
- dezvoltarea politicilor de incluziune socială a persoanelor cu nevoi speciale.

IV. POLITICA ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI

Sistemul educațional va fi supus unei reforme profund responsabile, pentru a face față nevoilor de dezvoltare economică ca primă prioritate. Conținuturile, metodele și stilurile de predare vor fi accentuate mai mult pe scopul de formare și dezvoltare a avantajelor comparative internaționale ale generațiilor care vin și educației pentru adulți, în paralel cu creșterea considerabilă a tempoului ajustării calificărilor clasei didactice și academice la acest scop.

Toate acestea se vor realiza prin creșterea motivației economice a profesorilor de a se ajusta cât mai curând la rigorile scopului de dezvoltare economică.

Viziunea liberală în domeniul educației pornește de la garantarea primordialității educației într-o societate civilizată. Asigurarea accesului la educație de calitate pentru toți cetățenii, indiferent de gen, etnie, confesiune religioasă, este un drept fundamental al fiecărui cetățean. În acest concept, statul vine să sprijine învățământul obligatoriu până la ciclul gimnazial și accesul la celelalte trepte ale sistemului educațional: liceu și studii superioare.

PL pledează pentru promovarea educației pentru democrație în instituțiile de învățământ, care va contribui la pregătirea civică a cetățenilor, capabili să se integreze în societate atât din punct de vedere profesional, cât și din punct de vedere civic.

Promovarea învățământului pe durata vieții constituie suportul creșterii profesionale și poate garanta sporirea calității afirmării. Modernizarea sistemului de educație și instruire, sporind calitatea, relevanța și accesul.

Promovarea convergenței în învățământul superior. Consolidarea cooperării academice internaționale. Crearea unui cadru de calificare pentru a îmbunătăți transparența și recunoașterea calificărilor și competențelor.

În scopul sporirii calității în educație este nevoie de întreprins următoarele acțiuni:

- fortificarea politicilor de stat în educație, pentru ajustarea curriculum-ului cu materii care vor viza preponderent stilul deductiv de predare (dezvoltarea gândirii critice, profilarea și dezvoltarea intensă a culturii economice în scopul creșterii economice mai intense);
- calcularea Ratei Profitului din Investițiile în Educație și analiza minuțioasă a acestui indicator pentru avansarea luării deciziilor în domeniul politicilor educaționale;
- promovarea unei politici educaționale de stat accentuată pe încurajare, și nu pe descurajare sau intimidare;
- excluderea oricăror forme de opresivitate în procesul educațional și de evaluare;
- elaborarea și aplicarea unui mecanism de stat de recunoaștere a performanței educaționale/a creditelor academice, ale autodidacților la toate nivelurile educaționale;
- sistemul educațional va deveni un bun public pentru toată societatea, fără excepții, cu măsuri întreprinse argumentate exclusiv științific;
- extinderea cercetărilor științifice cu privire la identificarea tipurilor de personalitate a copiilor, de la vârstă timpurie, în scopul creării bazei științifice mai solide pentru perfecționarea relevanței curriculare și impulsivitatea avansării productivității educaționale;
- perfecționarea politicilor educaționale ca precondiție a securizării echității sociale și a bazei științifice pentru asigurarea șanselor egale pentru copiii din toate categoriile sociale.

Cooperarea în domeniul cercetării

În toate economiile avansate, sectorul Cercetare/Dezvoltare (SCD) se consideră factorul absolut inevitabil al dezvoltării, iar autonomia universitară - o valoare socială supremă – care este respectată exclusiv de orice formațiune politică care vine la guvernare și își dorește cu adevărat prosperitate poporului pe care-l reprezintă.

Pentru realizarea acestui scop trebuie perfecționate și implementate o serie de acțiuni:

- cercetarea, elaborarea și aplicarea unor metode științifice de evaluare a valorii adăugate, produse de Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare (CNAA) în sectorul C/D în economia republicii;
- studierea celor mai progresiste practici de evaluare, atestare și decernare a gradelor științifice în domeniul academic și C/D;
- elaborarea și dezbateră publică a criteriilor de constituire a rating-ului universităților din Republica Moldova, în baza principiului pertinentei interesului din educație și C/D;
- elaborarea unei metode, în baza experienței internaționale, de estimare a ratei inovaționale anuale și a coeficientului de contribuție al universităților în dezvoltarea economiei;
- ajustarea bazei de indicatori și a datelor statistice necesare pentru estimarea ratei profitului din investițiile în educație (RPE);
- politica educațională și de pregătire a calificărilor în economie se va face după criteriul considerației sistemelor științifice și practicilor educaționale aplicabile în țările cu cea mai înaltă rată inovațională din lume;
- cercetarea și aplicarea celor mai progresiste elaborări științifice și practici cu privire la capitalizarea relațiilor dintre guvernare și diaspora;
- elaborarea unui mecanism de creștere a numărului de burse acordate de stat pentru studii universitare;
- elaborarea unui mecanism de îmbunătățire a accesului tinerilor și altor categorii de cetățeni la credite comerciale, în scopul obținerii a studiilor universitare în republică și peste hotarele ei;
- încurajarea și susținerea economică a cercetărilor care vor asigura baza științifică a analizei randamentului structurilor de stat/bugetării de performanță, și a altor actori sociali care activează în sectorul C/D, prin optica contribuției la creșterea ratei inovaționale;
- efectuarea analizei eficienței investițiilor în domeniul C/D.

V. POLITICA ÎN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

Obiectivele de guvernare ale PL în domeniul sănătății sunt:

- creșterea treptată a resurselor financiare alocate sistemului de sănătate până la 8% din PIB;
- atragerea investițiilor internaționale și dezvoltarea parteneriatelor public-private;
- creșterea rolului societății civile în procesul decizional și a programelor de sănătate;
- susținerea sistemului privat în sănătate;
- sporirea echității și transparenței proceselor decizionale, inclusiv a finanțării sistemului sanitar;
- politici eficiente pentru sporirea veniturilor salariale ale personalului din sistemul de sănătate, prin motivare bazată pe performanțe;
- redimensionarea rețelei medicale performante care ar răspunde necesităților populației;

- fortificarea asistenței medicale dedicate mamei și copilului;
- sporirea calității serviciilor medicale acordate;
- creșterea gradului de acoperire cu asigurări de sănătate;
- dezvoltarea asigurărilor de sănătate private concurențiale cu cele de stat;
- dezvoltarea sistemelor informaționale în domeniul sănătății;
- dezvoltarea programelor de prevenire și control a maladiilor transmisibile și netransmisibile;
- promovarea culturii și modului de viață sănătos, pentru a spori longevitatea și calitatea vieții;
- accelerarea reformelor vizând abordarea necesităților din domeniul sănătății prin politici instituționale;
- armonizarea legislației și standardelor din domeniul sănătății la cele din UE.

VI. POLITICA DE SUSȚINERE A TINERETULUI ȘI SPORTULUI

Tinerii reprezintă un potențial considerabil al dezvoltării societății. Prioritatea PL este implicarea tinerilor în viața publică și realizarea schimbării prin promovarea lor. În condițiile tranziției spre o nouă etapă politică în Republica Moldova, PL va contribui la formarea unei noi generații de politicieni. PL va încuraja autoritățile publice și sfera privată în aplicarea unor politici cu impact în rândul tinerilor. Actualul cadru pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului s-a dovedit o platformă valoroasă în abordarea chestiunilor privind tineretul și a dovedit faptul că metoda deschisă de coordonare, integrarea tineretului în alte politici, este un cadru reînnoit prin care se stabilește o strategie pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului pe parcursul următorilor ani. Este vital să oferim tuturor tinerilor posibilitatea de a-și realiza la maximum potențialul. Aceasta presupune nu numai investirea în tineret, punând la dispoziție resurse mai mari pentru a dezvolta politici care influențează viața de zi cu zi a tinerilor și le sporesc bunăstarea, dar și responsabilizarea tinerilor prin promovarea autonomiei acestora și a potențialului lor de a contribui la dezvoltarea durabilă a societății, la promovarea valorilor și realizarea obiectivelor europene. De asemenea, aceasta implică o mai bună cooperare între politicile pentru tineret și politicile relevante din alte domenii, în special educația, ocuparea forței de muncă, incluziunea socială, cultura și sănătatea. În acest scop, PL are următoarele obiective:

- promovarea cetățeniei active, a incluziunii sociale și a solidarității în rândul tuturor tinerilor;
- recunoașterea tinerilor drept o resursă a societății și promovarea dreptului tinerilor de a participa la elaborarea politicilor care îi vizează, prin intermediul unui dialog continuu și structurat cu tinerii și cu organizațiile de tineret;
- încurajarea implicării tinerilor în viața publică, inclusiv în cea politică, și promovarea lor în funcțiile executive ale PL;
- elaborarea unor programe de informare și consultanță pentru tineri, precum și crearea unei rețele regionale și naționale de consultanță, în parteneriat cu organizații neguvernamentale;
- accesul tineretului la resurse de creditare a învățământului, cu rambursarea după absolvire într-un termen și la o dobândă avantajoasă;
- promovarea voluntariatului ca instrument de dobândire a experienței de muncă;
- adoptarea unui program de construcție a locuințelor de ipotecă pentru tineri cu venituri mici, prin susținerea parțială a statului cum ar fi lansarea Programelor de locuințe destinate tinerilor specialiști - "Prima Casa";
- aplicarea unui sistem de creditare pentru tineri, în special din mediul rural, care vor să înceapă o afacere și încurajarea lor prin scutirea de impozite pe termen de 3 ani la începutul activității;

- suplimentarea numărului de locuri la buget în instituțiile de învățământ superior de stat;
- asigurarea studenților cu locuri în cămine. Renovarea actualelor cămine și construcția căminelor în sistem de parteneriat public-privat. Încurajarea și sprijinirea investitorilor pentru construirea unor cămine studențești private;
- acordarea reședinței în localitățile de studiu pe baza carnetului de student, indiferent dacă locuiesc sau nu în cămine;
- stabilirea și dezvoltarea de noi parteneriate între universități din Republica Moldova și din străinătate, astfel încât un număr cât mai mare de studenți să poată avea acces la stagii de formare și de studiu în străinătate, prin introducerea principiului "student cu cel puțin un an de studiu într-o altă universitate europeană";
- realizarea unei reforme în domeniul sistemului de burse prin reglementarea legală a bursei private, pentru a încuraja persoanele juridice din sectorul privat să susțină financiar elevii din învățământul profesional, liceal, universitar, precum și doctoranzii;
- majorarea salariilor cadrelor didactice tinere, pentru a elimina salarizarea discriminatorie și acordarea de sporuri salariale în cazul optării pentru mediul rural;
- sporirea investițiilor în bazele sportive prin implicarea administrației publice locale și a întreprinzătorilor autohtoni.

PL promovează și susține un stil de viață sănătos, valorile sociale și educative ale activităților sportive și fizice, și buna guvernare în sport în cadrul societății. În acest scop, PL are următoarele obiective:

- dezvoltarea sistemului de Cluburi sportive;
- dezvoltarea sportului de masă prin promovarea educației fizice în școală, familie și societate;
- asigurarea accesului gratuit la bazele sportive publice pentru tinerii din familiile cu venituri mici;
- crearea condițiilor pentru practicarea sportului de către persoanele cu handicap, organizarea unor competiții republicane ale sportivilor cu handicap, dezvoltarea sportului de performanță pentru persoane cu handicap și participarea celor mai buni sportivi la competiții internaționale;
- crearea grupelor sportive în cadrul instituțiilor de învățământ preșcolar;
- susținerea de către stat și promovarea tinerilor care înregistrează succese remarcabile în activități sportive pentru a dezvolta sportul de performanță;
- promovarea probelor sportive naționale;
- elaborarea unui nou mecanism de finanțare pentru sport în bază unui fond financiar specializat.

VII. POLITICA ÎN DOMENIUL CULTURII

Partidul Liberal, fiind promotorul valorilor liberale perene – libertatea individuală și progresul social, optează pentru statornicirea unei societăți sănătoase, sigure, tolerante și creative.

Domeniul culturii nu trebuie perceput doar ca un consumator de resurse, ci și un factor important al dezvoltării sociale, un instrument prin intermediul căruia pot fi soluționate diverse probleme, inclusiv de ordin social-economic.

În acest sens, procesul cultural este privit de către Partidul Liberal ca un factor important de dezvoltare comunitară, modernizare și sustenabilitate, de identitate, coeziune și integrare, fiind, totodată, și exponentul calității vieții cetățenilor.

Cultura se află în centrul proiectului european și constituie cheia principiului "unității prin diversitate" a Uniunii Europene.

Respectul diversității culturale, conjugat cu capacitatea de a se reuni în jurul valorilor comune, constituie garanția păcii, prosperității și solidarității.

Apartenența la spațiul cultural european și construirea identității culturale europene impune o abordare inter-sectorială pentru armonizarea obiectivelor economice, comerciale, sociale cu cele culturale.

Pentru dezvoltarea culturii, Partidul Liberal propune drept scop asigurarea în Republica Moldova a unui mediu cultural modern, dinamic și diversificat, care presupune:

- combaterea fenomenului de deznaționalizare, prin consolidarea identității culturale românești ca parte integrantă a identității culturale pan-europene;
- modernizarea societății prin promovarea creativității artistice și a mobilității artiștilor;
- crearea unui sistem eficient de gestiune a proceselor de conservare și punere în valoare a patrimoniului material și imaterial;
- crearea condițiilor și mecanismelor favorabile dezvoltării industriilor culturale, prin asigurarea unei competiții corecte, a relațiilor concurențiale libere și protejarea drepturilor de autor;
- promovarea diversității culturale și a dialogului intercultural, inclusiv prin implicarea activă în viața culturală a Republicii Moldova a cetățenilor aflați cu traiul în străinătate;
- promovarea imaginii culturale a Republicii Moldova în spațiul european, prin facilitarea circulației lucrărilor și produselor culturale;
- rentabilizarea activității instituțiilor de cultură, prin asigurarea unui management cultural eficient;
- reformarea sistemului și principiului de finanțare a culturii pe bază de proiecte și priorități majore, inclusiv prin implicarea largă a uniunilor de creație și ale altor reprezentanți ai societății civile la formarea și repartizarea bugetului alocat procesului cultural;
- instituirea unui sistem transparent și participativ de administrare a procesului cultural;
- eficientizarea proceselor de administrare, analiză și monitorizare a mediului cultural, prin implementarea largă a tehnologiilor informaționale în domeniul culturii;
- dezvoltarea ascendentă a procesului cultural în teritoriu, prin valorificarea potențialului cultural local, constituirea centrelor polivalente de informare și comunicare comunitară în baza instituțiilor de cultură din mediul rural.

VIII. POLITICA ÎN DOMEDIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

Partidul Liberal, în conformitate cu Constituția Republicii Moldova și cu Directivele Uniunii Europene, declară mediul – subiect prioritar în politica internă și cea externă.

Politica de mediu se bazează pe principiile precauției, prevenirii, corectării poluării la sursă și "poluatorul plătește".

Principiul precauției este un instrument de gestionare a riscurilor, care poate fi invocat în cazul în care există o incertitudine științifică cu privire la un posibil risc la adresa sănătății umane sau a mediului, provenit dintr-o anumită acțiune sau politică.

Principiul "poluatorul plătește" este pus în aplicare prin intermediul Directivei europene privind răspunderea pentru mediul înconjurător, care vizează prevenirea sau remedierea daunelor aduse mediului (inclusiv speciilor și habitatelor naturale protejate, apei și solului). Dacă s-au produs deja pagube, operatorii sunt obligați să adopte măsurile adecvate pentru remedierea acestora și să suporte cheltuielile aferente.

Una din prioritățile politicii de mediu ale Partidului Liberal reprezintă dreptul cetățenilor Republicii Moldova de a respira aer nepoluat, de a avea acces la apă curată și hrană sănătoasă. În acest scop, PL propune elaborarea și implementarea unor politici de mediu și climă, consultate cu societatea civilă și administrația publică locală, respectând standardele Directivelor Uniunii Europene și prevederilor Convențiilor ONU la care statul nostru este parte:

- integrarea în politicile intersectoriale și locale, care vor asigura sinergismul politicilor din economie;
- monitorizarea continuă a problemelor legate de mediu, precum ar fi calitatea apei, gestionarea deșeurilor, poluarea aerului și deșertificarea;
- educarea viitoarelor generații prietenoase mediului și climei;
- protecția zonelor umede și a biodiversității;
- garantarea securității în cazul declanșării hazardurilor naturale și a celor tehnogene;
- conservarea și protecția solului, principală resursă naturală a Republicii Moldova;
- protecția aerului atmosferic și utilizarea rațională a resurselor de apă de suprafață și a celor subterane;
- conservarea și protecția florii și faunei Republicii Moldova.

IX. POLITICA ÎN DOMENIUL RELAȚIILOR INTERETNICE

PL promovează o politică europeană, liberală, față de toate grupurile etnice care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova. Protejarea drepturilor minorităților naționale, în armonie cu populația românească a statului, este o prioritate a PL. Partidul Liberal consideră că politica statului și atitudinea populației românești majoritare față de grupurile etnice din Republica Moldova nu poate fi decât una europeană, democratică și tolerantă, garantându-le și asigurându-le condiții adecvate de incluziune socială prin:

- integrarea lingvistică nestingherită a tuturor reprezentanților minorităților etnice din republică;
- păstrarea, afirmarea și dezvoltarea identității etnice, culturale, religioase și lingvistice, prin studierea în limba maternă în școlile primare și trecerea treptată la studierea în limba oficială română la celelalte trepte ale sistemului educațional, pentru a asigura minorităților acces liber la educația în una din limbile Uniunii Europene;
- eliminarea oricărei forme de extremism, șovinism, antisemitism;
- combaterea discriminării;
- încurajarea dialogului interetnic.

X. POLITICA ÎN PROBLEMA TRANSNISTREANĂ

PL consideră că integrarea europeană a Republicii Moldova trebuie să devină un stimulent important în procesul de soluționare a problemei transnistrene, diferend care poate fi rezolvat doar după retragerea armatei Federației Ruse de pe teritoriul ocupat al Republicii Moldova.

Beneficiile acestui proces trebuie să transforme malul drept al Nistrului în unul atractiv pentru cetățenii de pe malul stâng, astfel fiind catalizat procesul de apropiere firească între oamenii de pe ambele maluri.

PL pledează pentru modificarea formatului de negocieri, Tiraspolul urmând să fie exclus din proces, iar Federația Rusă să fie recunoscută drept parte în conflict, așa cum reiese din Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în dosarul Ilașcu și alții contra Republicii Moldova.

PL consideră absolut necesară schimbarea accentelor în procesul de negocieri în vederea reglementării problemei transnistrene. Toate discuțiile trebuie să pornească de la examinarea subiectelor din așa-numitul Coș III, adică a subiectelor politice, și abia după aceasta să fie examinate subiectele de ordin economic, social, umanitar etc.

PL va insista pe schimbarea formatului forțelor de pacificare într-o misiune europeană sau internațională (sub mandat UE, ONU).

XI. POLITICA EXTERNĂ ȘI INTEGRAREA EUROPEANĂ

Politica externă a PL se va axa pe protejarea intereselor naționale ale Republicii Moldova, pe construcția unor alianțe și parteneriate externe în măsură să garanteze independența, suveranitatea și integritatea teritorială a statului, aderarea la Uniunea Europeană și NATO, relații economice reciproc avantajoase, protecția cetățenilor Republicii Moldova aflați la muncă peste hotare.

Prioritatea absolută a PL o constituie aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană și NATO.

Integrarea europeană este pentru Partidul Liberal obiectivul major în politica sa internă și externă, promovat cu consecvență și determinare. Vom depune eforturi pentru a avansa în relațiile speciale cu partenerii strategici pe calea europenizării și dezvoltării Republicii Moldova. PL optează pentru dezvoltarea social-economică a Republicii Moldova, prin cooperarea cât mai amplă cu UE într-un șir vast de domenii de interes comun, inclusiv în domeniile de bună guvernare, justiție, libertate și securitate, integrare comercială și cooperare economică sporită, politică de încadrare în câmpul muncii și socială, management financiar, administrare publică și reforma serviciului public, participarea societății civile, dezvoltarea instituțională, reducerea sărăciei și dezvoltarea durabilă.

PL pledează pentru dezvoltarea unor relații de conlucrare cu organizațiile internaționale, care sunt importante pentru dezvoltarea Republicii Moldova. În același timp, PL va construi raporturi cu partidele politice și asociațiile politice internaționale, prin care să promoveze interesele Republicii Moldova și viitorul său democratic și european.

PL va contribui la construcția unor relații economice reciproc avantajoase cu o serie de state și organizații, care să sprijine ascensiunea economică a Republicii Moldova, de la periferia economică a Europei, spre un stat care susține modernizarea și dezvoltarea industrială în baza tehnologiilor noi. Pledăm, în acest scop, pentru dezvoltarea unei diplomații economice eficiente și puternice.

PL va urmări ca Republica Moldova să se transforme dintr-un consumator de securitate, într-un producător de securitate, asumându-și obligații și contribuind, alături de partenerii săi occidentali, la susținerea păcii și dezvoltării în lume.

PL va dezvolta și aprofunda dialogul strategic și parteneriatele sectoriale cu SUA, ca partener și garant al unei Europe Unite, libere și democratice.

PL va coopera cu partenerii săi externi și interni la denunțarea extremismului politic, separatismului teritorial și mișcărilor radical-militarizate, utilizate de forțe imperiale împotriva noilor democrații din estul Europei.

PL va milita pentru forme eficiente și moderne de susținere a tuturor grupurilor diasporale cu origini din RM, stimulând dezvoltarea și conservarea tradițiilor etno-culturale, deopotrivă cu promovarea intereselor naționale ale RM în străinătate.

O altă prioritate a diplomației Republicii Moldova și a serviciului consular va fi protecția cetățenilor Republicii Moldova, în special a celor aflați la muncă peste hotare.

Direcțiile principale de politică externă ale Partidului Liberal sunt următoarele:

- aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană și NATO într-un orizont de timp mediu, prin implementarea rapidă a reformelor interne;
- căile prin care PL vede integrarea europeană sunt în primul rând interne. În acest context, PL dorește tratarea Republicii Moldova conform criteriului de performanță și merit;
- avansarea și consolidarea Dialogului Strategic cu SUA, ca platformă - cadru lansată în martie 2014, scopul căruia este extinderea și aprofundarea priorităților comune, în vederea modernizării și occidentalizării RM, consolidării justiției, economiei de piață și democrației reprezentative. PL va pleda pentru dezvoltarea acestui parteneriat cu SUA după modelul altor țări - aliat cu SUA pe domeniile de maximă vulnerabilitate pentru RM (securitate și apărare, comerț și cercetare, energie și justiție);
- îndeplinirea integrală a angajamentelor internaționale, asumate față de Consiliul Europei și UE în domeniul dezvoltării și democratizării interne a Republicii Moldova și anume consolidarea instituțiilor democratice, respectarea drepturilor și libertăților omului, asigurarea independenței mass-media, garantarea independenței justiției;
- accelerarea reformelor în toate domeniile prevăzute în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, care include și Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu Uniunea Europeană, ratificat de Parlamentul RM la 2 iulie 2014, astfel încât să trecem la o nouă etapă a relațiilor cu UE – semnarea Acordului de Preaderare;
- trecerea de la un regim liberalizat de vize pentru cetățenii Republicii Moldova în țările UE, la un regim fără vize, până la semnarea Acordului de Aderare cu UE;
- semnarea acordurilor bilaterale de protecție a drepturilor cetățenilor Republicii Moldova aflați la lucru în statele Uniunii Europene și în alte state.
- încheierea unor parteneriate politico-economice cu statele membre ale UE ce sprijină perspectivele de aderare ale Republicii Moldova la Uniunea Europeană;
- valorificarea cadrului regional de cooperare oferit de UE, prin participarea activă la Parteneriatul Estic al Uniunii Europene și alte inițiative regionale;
- dezvoltarea unui Parteneriat Strategic European cu România și valorificarea cunoștințelor și experienței românești în procesul de aderare la UE și a relațiilor acestui partener special în cadrul UE;
- dezvoltarea unui parteneriat reciproc avantajos cu vecinul din est, Ucraina;
- PL susține un dialog realist cu Federația Rusă, în baza respectării principiilor stabilite în Tratatul de bază semnat în 2001 – a independenței, suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova. În acest sens, rămânem fermi pe poziția conform căreia retragerea completă a tuturor trupelor de ocupație, munițiilor și echipamentelor ruse din Republica Moldova va contribui la stabilirea unui climat de siguranță pentru cetățeni, la soluționarea conflictului din raioanele de est ale Republicii Moldova. Înlocuirea forțelor de menținere

a păcii existente cu o misiune civilă internațională, necesară în scopul edificării încrederii și garantării unei soluții pașnice a conflictului.

- diversificarea surselor și piețelor de energie, ceea ce ar elimina dependența de un singur furnizor - Federația Rusă, care a utilizat aceste resurse în scopuri politice; sporirea securității aprovizionării cu energie, dezvoltarea infrastructurii corespunzătoare, sporirea integrării piețelor și ajustarea reglementărilor cu elementele cheie ale acquis-ului comunitar al UE, promovarea eficienței energetice și utilizarea surselor de energie regenerabile;
- respectarea angajamentului RM și UE de a implementa Tratatul Comunității Energetice;
- utilizarea condițiilor preferențiale pe care le-a oferit UE pentru promovarea economiei Republicii Moldova;
- diversificarea piețelor de desfacere pentru produsele autohtone;
- implementarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului NATO-Republica Moldova (IPAP) actualizat, informarea veridică a populației privind rolul și importanța NATO în procesul de democratizare a Republicii Moldova și a indispensabilității aderării la NATO în procesul de integrare europeană. Examinarea, în perspectivă medie și lungă, a inițierii negocierilor asupra Foii de Parcurs (MAP) pentru aderarea Republicii Moldova la NATO;
- promovarea unei diplomații moderne și eficiente, care să implementeze prioritățile enumerate și a unui serviciu consular care să lucreze în interesul cetățenilor Republicii Moldova;
- sporirea eficienței și a resurselor alocate diplomației economice internaționale;
- modernizarea și creșterea eficienței serviciului diplomatic al RM. Recalibrarea prezenței misiunilor diplomatice în conformitate cu criteriile de reprezentare geografică și contribuție la reprezentarea politică, economică și culturală a RM;
- sporirea rolului RM de contribuitor la dezvoltarea internațională după modelul altor state vecine (balticii, central și est-europenii), în scopul dezvoltării modelului democratic, a mecanismelor de piață și solidarității contra pericolelor internaționale;
- negocierea unor regimuri facilitate de vize cu SUA, Canada, țările Americii Centrale și Latine.

XII. TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR

Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) reprezintă platforma de modernizare și creștere economică a societății, platformă care va contribui în mod plener la garantarea dreptului la viață, libertate și proprietate a cetățeanului, inclusiv prin limitarea prerogativelor statului și ale altor categorii de putere, oricare ar fi forma și modul lor de manifestare.

Reieșind din valorile liberale de fortificare a pieței concurențiale libere și de dezvoltare socială, Partidul Liberal consideră sectorul TIC ca fiind forța motrice a progresului economic.

În baza dezvoltării sectorului TIC, liberalii vor contribui la materializarea valorilor liberale fundamentale - libertatea și creativitatea individuală, responsabilitatea și independența personală, respectul drepturilor indivizilor și egalitatea în fața legii.

Partidul Liberal consideră instrumentele și tehnicile domeniului TIC absolut indispensabile pentru garantarea libertății de gândire a cetățenilor, pentru asigurarea liberului schimb de idei, dezvoltarea economiei de piață în baza inițiativei private și a unui sistem transparent de guvernare.

Principalele obiective ale Programului PL vizează implementarea prevederilor europene cu privire la Agenda Digitală, alinierea la cadrul legislativ UE cu privire la comunicații în bandă largă, accesul la informații publice, identitate electronică, protecția datelor cu caracter personal, implementarea soluțiilor de interoperabilitate în conformitate cu cadrul european.

În consecință, pentru dezvoltarea sectorului TIC, Partidul Liberal va asigura:

- impulsivizarea dezvoltării societății, bazate pe cunoaștere, iar ca rezultat, implementarea soluțiilor TIC pentru o guvernare eficientă, crearea conținutului digital și digitizarea conținutului existent, implementarea serviciilor electronice în sănătate, educație, mass-media și cultură, protecția socială și familie, sporirea gradului de securitate informațională, protecția datelor personale și a vieții private;
- modernizarea sistemului educațional în domeniul TIC, prin îmbunătățirea standardelor educaționale, crearea de parteneriate cu companii private, centre de excelență și laboratoare inovatoare pentru pregătirea specialiștilor de înaltă calificare;
- asigurarea liberei concurențe pe piața comunicațiilor electronice, poștale și a industriei TIC, tratarea egală a tuturor agenților economici din sectorul TIC, asigurarea principiului neutralității tehnologice;
- un cadru legal și instituțional adecvat și o bază tehnologică favorabilă dezvoltării domeniilor economiei, bazate pe noile tehnologii;
- sporirea numărului de locuri de muncă, bazate pe utilizarea TIC, prin crearea parcurilor TIC și de inovație, atragerea de investiții și tehnologii, încurajarea lansării și dezvoltării de companii noi, dezvoltarea și promovarea capacității de export a sectorului;
- un cadru fiscal propice dezvoltării afacerilor în domeniul TIC, de producere și comercializare a produselor informatice autohtone;
- transparența în utilizarea mijloacelor bugetare și ajutoarelor externe alocate în scopul dezvoltării societății informaționale.

Pentru materializarea acestor intenții, Partidul Liberal va susține următoarele direcții de acțiune:

- e-guvernarea privită prin prisma regândirii organizațiilor și proceselor, asigurarea interoperabilității și implementarea tehnologiilor Cloud, susținerea inițiativei Open Data - punerea la dispoziția publicului de date accesibile, reutilizabile și redistribuibile;
- promovarea și aplicarea tehnologiilor de procesare inovativă a sistemelor de tip Data Mining, OLAP și Knowledge Management, pentru a asigura optimizarea proceselor de luare a deciziilor și pentru a facilita analiza informațiilor din administrația publică;
- implementarea controalelor de securitate în conformitate cu cele mai bune practici în domeniu și a reglementărilor naționale și Europene privind protecția datelor cu caracter personal, precum și auditarea periodică a acestora;
- promovarea și implementarea sistemelor colaborative on-line, instrumentelor și serviciilor electronice participative la inițiative publice sau guvernamentale pentru persoane și mediul de afaceri, stimularea cetățenilor în generarea de conținut digital;
- eficientizarea activității centrelor de date și dezastru, servicii informatice și suport pentru realizarea mediului comun informațional al instituțiilor administrației publice, care să permită accelerarea semnificativă a proceselor de luare a deciziilor la toate nivelurile, prin utilizarea mai eficientă a sistemelor TIC de planificare și suport de decizie;
- sporirea nivelului de disponibilitate a serviciilor în bandă largă pentru cetățeni și întreprinderi, prin dezvoltarea infrastructurii de bandă largă, urmărind încadrarea în gradul de acoperire și standardele de calitate UE, modernizarea rețelelor de broadband (NGA-FTTH) cu asigurarea cerințelor tehnice impuse de Agenda Digitală 2020.

XIII. CONTROLUL ACTIVITĂȚII PARLAMENTULUI, GUVERNULUI ȘI PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA DE CĂTRE CETĂȚENI

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și libertățile consacrate prin Constituție: dreptul la viață, la libertatea conștiinței, a credinței, la libera exprimare, dreptul la apărare, la învățatură, la ocrotirea sănătății, dreptul la proprietate privată, la muncă etc. Acestea și alte drepturi sunt traduse în viață de către cele trei puteri: legislativă, executivă și judecătorească.

Mecanismul controlului puterii judecătorești există. Părțile interesate pot exercita căile de atac în instanțele superioare, inclusiv Curtea Europeană pentru Drepturile Omului ca ultimă instanță. Însă mecanismul controlului asupra puterii legislative, executive și a Președintelui Republicii Moldova este insuficient, deoarece deputații aleși nu întotdeauna apără interesele celor care i-au votat. De aceea, PL consideră că cetățeanul trebuie să dispună de dreptul constituțional de a sesiza Curtea Constituțională.

Numai Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției. Garantarea prin Constituție a dreptului cetățenilor de a sesiza în Curtea Constituțională legile și hotărârile Parlamentului, hotărârile și ordonanțele Guvernului, decretele Președintelui Republicii Moldova, va deveni în realitate un mecanism democratic, prin care alegătorii vor controla puterea, solicitând anularea legilor, hotărârilor, ordonanțelor și decretelor adoptate nu în interesul statului, societății și al cetățenilor, ci în interesul celor de la putere, al oligarhiei politice și economice.